

ПРІОРИТЕТИ СПІВПРАЦІ МОН УКРАЇНИ ТА НАПН УКРАЇНИ У 2026 Р.: ВІД АДАПТИВНОСТІ ДО СТАЛОГО РОЗВИТКУ ТА ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Наукова доповідь на загальних зборах НАПН України «Про діяльність Національної академії педагогічних наук України у 2025 році та завдання на 2026 рік», 3 квітня 2026 р.

<https://doi.org/10.37472/v.naes.2026.8129>

БАЛУБА

Ігор Анатолійович

*кандидат історичних наук,
керівник експертної групи з
розвитку системи кваліфікацій
та освіти дорослих*

*Директорату вищої освіти та
освіти дорослих Міністерства
освіти і науки України,
м. Київ, Україна*

Анотація. У публікації представлено ключові тези виступу на загальних зборах НАПН України, присвячені аналізу результатів спільної діяльності Міністерства освіти і науки України та Національної академії педагогічних наук України. Визначено пріоритетні завдання на завершальний рік виконання Програми спільної діяльності МОН України та НАПН України на 2024-2026 рр. Акцентовано увагу на важливості наукового супроводу реформи «Нова українська школа», зокрема впровадження профільної старшої школи, модернізації професійної та вищої освіти з урахуванням викликів воєнного часу. Розглянуто питання психологічної підтримки учасників освітнього процесу, цифровізації освіти, оновлення нормативно-правової бази та імплементації принципів відкритої науки. Окреслено роль університетів як центрів освіти дорослих та інноваційного розвитку громад у контексті післявоєнного відновлення України та європейської інтеграції.

Ключові слова: освітня політика; МОН України; НАПН України; воєнний стан; повоєнна відбудова; євроінтеграція; Нова українська школа; профільна загальна середня освіта; вища освіта, цифровізація освіти, психологічний супровід освіти; ринок праці.

Від імені Міністерства освіти і науки України хочу подякувати вам за плідну роботу, яку було здійснено вченими Національної академії педагогічних наук у 2025 р. (Кремень, ред., 2026а; 2026b). Минулий рік став роком, коли українська педагогічна наука вчергове підтвердила свою адаптивність до складних умов воєнного стану, спроможність на належному рівні забезпечувати наукове підґрунтя розвитку системи освіти усіх рівнів. Дослідження вчених академії мають як теоретичне, так і практичне значення, а позиція академії враховується МОН України при формуванні та реалізації освітньої і наукової політики, становить основу багатьох управлінських рішень. За минулий рік вченими НАПН здобуто вагомі результати, які заслуговують на високу оцінку.

Разом з тим, хотів би зосередитися на *основних викликах і завданнях найближчої перспективи*.

У 2026 р. завершується виконання Програми спільної діяльності МОН України та НАПН України на 2024-2026 роки (НАПН України, 2024; Кремень та ін., 2025). Тож головним завданням на 2026 р. вбачається доведення до практичного результату тих спільних реформ та інструментів їх реалізації, які вже розпочато у 2024-2025 рр. Це стосується усіх напрямів роботи, визначених спільною Програмою дій: і нормативної бази, і стандартів освіти, і методичного супроводу, і підготовки кадрів, і відновлення системи освіти в умовах війни.

Ми продовжуємо життя і професійну діяльність в умовах воєнного стану з орієнтацією на потреби і вимоги повоєнної відбудови та перспективи євроінтеграції. Це покладає додаткову відповідальність на нашу роботу.

У цьому контексті рішення Президії НАПН України, схвалене у листопаді 2025 р. щодо продовження виконання Програми спільної діяльності у 2026 р. з урахуванням пропозицій МОН України, актуальних реформ, викликів воєнного стану та євроінтеграції, є актуальним і своєчасним (Кремень та ін., 2025).

Серед *ключових пріоритетів* необхідно виділити наступні.

1. Нормативно-правове та експертне забезпечення освіти.

У 2026 р. продовжується спільна робота над законодавчою і нормативно-правовою базою системи освіти. Очікуємо активізації роботи над проектом Закону України «Про освіту дорослих» та «Про Національну систему кваліфікацій». Потребуватимуть нормативного забезпечення відповідні законодавчі ініціативи і реформи.

2. Дошкільна освіта та інклюзія.

На завершальному етапі Програми увага акцентується на змістовому, програмному й методичному забезпеченні дошкільної освіти дітей з особливими освітніми потребами, розробленні методик раннього виявлення й втручання, створенні сприятливого середовища в закладах дошкільної освіти, а також підвищенні кваліфікації педагогів і фахівців інклюзивно-ресурсних центрів.

3. Нова українська школа.

Для НУШ серед ключових завдань на 2026 р. залишаються моніторинг реалізації Концепції НУШ і розроблення навчально-методичного забезпечення освітнього процесу.

Надважливим завданням є супровід і пілотування профільної загальної середньої освіти (Кабінет Міністрів України, 2024). Від її успіху буде залежати ефективність змін на інших рівнях освіти, якість підготовки фахівців у системі професійної, фахової передвищої та вищої освіти.

4. Професійна і фахова передвища освіта.

2026 р. є роком імплементації Закону України «Про професійну освіту» (Закон України, 2025), оновлення стандартів фахової передвищої освіти, включення закладів освіти зазначених рівнів освіти в процес упровадження профільної старшої школи.

5. Окреме важливе завдання – *цифровізація освіти*, розвиток цифрових компетентностей педагогів і науково-педагогічних працівників, а та-

кож упровадження сучасних електронних освітніх ресурсів.

6. Надзвичайно значущим напрямом у 2026 р. залишається *психологічний супровід освітнього процесу*. В умовах війни система освіти має не лише навчати, а й підтримувати дитину, родину, педагога, допомагати долати наслідки стресу, втрат і вимушеного переміщення.

7. Серйозні завдання стоять і перед системою *вищої освіти*:

- Відповідальної роботи потребуватиме підготовка системи вищої освіти до впровадження профільної старшої школи.

- Продовжуватиметься робота із удосконалення фінансового забезпечення закладів вищої освіти.

- Актуальним залишається питання мережі закладів вищої освіти.

- У полі особливої уваги є зміст вищої освіти. Це передусім робота над оновленням стандартів вищої освіти, яку вже розпочато, оновлення освітніх програм.

- Актуальним залишається якість вищої освіти в контексті стійкого розвитку, євроінтеграції та післявоєнного відновлення.

- Окремим пріоритетом є професійний розвиток викладача університету. Ідеться про підготовку науково-педагогічних працівників до професійної діяльності в умовах цифровізації суспільства і трансформації суспільних відносин; професійний та особистісний розвиток викладачів і покращення їх психолого-педагогічної підготовки, а також створення досконалих програм підвищення кваліфікації для науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти.

- Не менш важливим є завдання щодо посилення зв'язку університетів з економікою та ринком праці. Цьому має сприяти розвиток університетів у синергії соціальних та інституційних трансформацій, соціальної інклюзії у сфері вищої освіти, а також розроблення теоретичних основ і механізмів взаємодії вищої освіти та ринку праці в умовах воєнного стану і післявоєнного відновлення України.

- Все більшої актуальності набуває питання нового статусу закладів вищої освіти як осередків освіти дорослих, освітніх центрів громад, включення університетів до розроблення і реалізації відповідних освітніх програм.

- Окремо варто наголосити, що вища освіта сьогодні нерозривно пов'язана і з якістю дослідницької діяльності, і з принципами відкритої науки, що також потребує посиленої уваги і відповідальної роботи.

Шановні колеги, ці та інші завдання, у тому числі ті, які визначені НАПН України як пріоритетні на 2026 р., потребують копіткої і відповідальної роботи. Хочу побажати нам терпіння, сил, наснаги та успіхів на шляху їх виконання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Закон України «Про професійну освіту». (2025, 21 серпня). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4574-20>

Кабінет Міністрів України. (2024, 25 липня). *Про затвердження Державного стандарту профільної середньої освіти* (851). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-2024-p>

Кремень, В.Г. (ред.). (2026a). *Звіт про діяльність Національної академії педагогічних наук України у 2025 р.* Київ: Педагогічна думка, <https://doi.org/10.37472/zvit2025-2>

Кремень, В.Г. (ред.). (2026b). *Звіт про діяльність Національної академії педагогічних наук України у*

2025 р. (короткий виклад). Київ: Педагогічна думка, <https://doi.org/10.37472/zvit2025-1>

Кремень, В.Г., Луговий, В.І., Топузов, О.М., & Регейло, І.Ю. (2025). Про виконання у 2025 р. Програми спільної діяльності Міністерства освіти і науки України та Національної академії педагогічних наук України на 2024-2026 рр.: За результатами наукової доповіді на засіданні Президії НАПН України, 19 листопада 2025 р. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*, 7(2). <https://doi.org/10.37472/v.naes.2025.7219>

Національна академія педагогічних наук України. (2024). *Програма спільної діяльності Міністерства освіти і науки України та Національної академії педагогічних наук України на 2024-2026 роки*. https://naps.gov.ua/uploads/files/sod/2024/mon-naps_2024-2026.pdf

PRIORITIES FOR COOPERATION BETWEEN THE MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE AND THE NATIONAL ACADEMY OF EDUCATIONAL SCIENCES OF UKRAINE IN 2026: FROM ADAPTABILITY TO SUSTAINABLE DEVELOPMENT AND EUROPEAN INTEGRATION

Scientific report to the General Meeting of NAES of Ukraine 'On the Activities of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine in 2025 and Tasks for 2026' on 3 April 2026

Ihor Baluba

PhD in in History, Head of the Expert Group on Adult and Pedagogical Education of the Directorate of Higher and Adult Education of the Ministry of Education and Science of Ukraine, Kyiv, Ukraine

Abstract. The publication presents the key points of the speech delivered at the General Meeting of the NAES of Ukraine, focusing on the analysis of the results of joint activities between the Ministry of Education and Science of Ukraine and the National Academy of Educational Sciences of Ukraine. The article outlines the main tasks for the final year of the Joint Action Program for 2024–2026. Special emphasis is placed on the importance of scientific support for the 'New Ukrainian School' reform, specifically the implementation of specialised senior high school, and the modernisation of vocational and higher education in light of wartime challenges. The issues of psychological support for participants in the educational process, digitalisation of education, updating the regulatory framework, and implementing the principles of open science are addressed. The role of universities as centers for adult education and innovative community development is defined within the context of Ukraine's post-war recovery and European integration.

Keywords: educational policy; Ministry of Education and Science of Ukraine; National Academy of Educational Sciences of Ukraine; martial law; post-war recovery; European integration; New Ukrainian School; specialised senior secondary education; higher education; digitalisation of education; psychological support; labour market.

Отримано: 2 квітня 2026 р.

Прийнято: 27 квітня 2026 р.

Опубліковано: 7 травня 2026 р.